

Prva in zadnja uredniška

Daleč, nekje v preteklosti, se zdi 1. januar 1977, ko je začel veljati 26. maja 1976 sprejeti Zakon o dedovanju, ki ga je »sprejela Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Zbora združenega dela dne 26. maja 1976 in na seji Zbora občin dne 26. maja 1970 v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora na seji dne 24. maja 1976«, nato pa je Predsedstvo Socialistične republike Slovenije istega dne na podlagi 3. točke 379. člena Ustave Socialistične republike Slovenije izdalo ukaz o njegovi razglasitvi. Gre torej za že skoraj pol stoletja življenja nekega zakona.

Pol stoletja je dolgo obdobje, zlasti v življenju zakona, ki je prestal korenite družbene spremembe ter začel veljati v eni in sedaj velja v drugi državi. V resnici je nenavadno, da se je velika večina osnovnega zakonskega besedila ohranila kljub tem družbeno-državnim spremembam in da se je Zakon o dedovanju, zlasti v primerjavi z zakoni, sprejetimi po osamosvojitvi, uspešno upiral številnim poskusom predrugačenja, ki bi posegli v njegove temelje. Prav število poskusov, ki bi globoko posegli v sedanjo ureditev (med njimi najpogosteje zasledimo težnje po prenosu pristojnosti za odločanje v nespornih zapuščinskih zadevah na notarje, sledi pa jim predrugačenje nujnega dedovanja), je založbe in avtorje odvrčalo od snovanja komentarja; v smislu, kakšen pomen ima pisanje komentarja zakona, ki bo vsak hip spremenjen. A čeprav je namera odločevalca vedno znova padla v vodo, je pred letom in pol dozorela odločitev, da je čakanja na spremembe dovolj in da je skrajni čas, da tudi Zakon o dedovanju dobi svoj komentar. In zdaj je tu, pred vami, in to ravno v času, ko je delovna skupina za prenavo zakona morda najdlje doslej in se zdi, da so prihodnje spremembe bolj oprijemljive kot kadar koli doslej. A nič zato – če bo Zakon o dedovanju prenovljen, bomo prenovili in dopolnili tudi komentar.

Dolga življenjska doba Zakona o dedovanju je povzročila, da se je (sodna) praksa lahko res razvejala in razvila, kar je pri ustvarjanju komentarja k zakonskim določbam še kako dobrodošlo. A ne zato, ker bi bil komentar potem le predstavitev njenih dognanj, temveč zato, ker šele uporaba zakona v praksi pokaže vse (tudi zakonodajalcu neslutene) razsežnosti posamezne zakonske določbe. S tem je bila povezana najina prva uredniška naloga – iskanje avtorjev in razdelitev členov. Želela sva si, da bi pri nastajanju komentarja sodelovalo čim večje število avtorjev, saj meniva, da pluralnost mnenj zagotavlja širino, ki jo komentar zakona potrebuje. Želela sva tudi, da je komentar preplet teoretičnih in praktičnih izkušenj, zato sva k sodelovanju pritegnila tako pravne teoretike, profesorje in druge zaposlene s fakultet, kot tudi sodnike z vseh stopenj, strokovne sodelavce na sodiščih, odvetnike in notarje. Pri razdelitvi členov sva, kolikor se je le dalo, zasledovala cilj, da posamezni avtor komentira člen(e), s katerim(i) se je v svoji strokovni karieri že ukvarjal oziroma se z njim(i) srečuje pri

vsakodnevnem opravljanju dela. Ta prva faza priprave komentarja je stekla presenetljivo gladko.

Drugi del uredniškega dela je obsegal tisto pravo uredniško delo. Lotila sva se ga poglobljeno; vsak avtor je bil deležen dveh redakcij pred lekturo in tretje po njej. Pri opravljanju uredniškega dela sva skušala biti zadržana, v smislu, da ne bi posegala v avtorstvo posameznega pisca, a hkrati nisva izpustila priložnosti, da ne bi avtorja opozorila na vse, kar sva zaznala. Lahko je šlo za na videz nepomembna slovnična ali slogovna razhajanja, lahko za pomanjkljiv oziroma nedodelan prenos stališča iz sodne prakse na teoretični nivo, lahko za razhajanja avtorjev pri posameznih stališčih. Ta razhajanja sva skušala (v duhu pluralnosti, ki sva jo že omenila) premostiti tako, da sva avtorja oziroma avtorje nanje opozorila in jim ponudila priložnost, da stališča uskladijo. Če do zblížanja ni prišlo, smo se soglasno odločili, da na razlike v stališčih opozorimo z navzkrižnim sklicevanjem v opombah. Kljub temu na tem mestu podajava še omejitev uredniške odgovornosti: ob obsegu komentarja, ki je pred vami, se ne slepiva, da sva kakšno morebitno razhajanje med avtorji morda tudi spregledala. V takem primeru bi sama sledila stališču tistega avtorja, katerega komentar se nanaša neposredno na člen, ki ga komentira.

Tretji sklop uredniškega dela se je nanašal na jezikovno-slogovno-tehnično poenotenje komentarja. Roko na srce, Zakon o dedovanju je jezikovno in slovnično arhaičen; v njem ne manjkajo le vejice, in to tam, kjer že ob njegovem sprejetju ne bi smele manjkati, temveč je tudi kot celota pravno, jezikovno in tehnično zastarel. Tako v našem današnjem pravnem okolju ni dvoma, da je zapuščinski postopek nepravdni postopek *par excellence*, kot pogosto zapiše Vrhovno sodišče Republike Slovenije, a vendar Zakon o dedovanju dosledno uporablja izraz »stranka«. Urednika in avtorji smo se poenotili, da bomo namesto tega govorili o udeležencih oziroma o dedičih, razen v primerih, v katerih gre za stalno besedo zvezo pravnega postopka, na primer »sposobnost biti stranka«, ali pri implementaciji evropskega prava, kjer je uporaba izraza večplastna. Prav tako smo v dogovoru z lektorico odpravili najočitnejše pravopisne napake in jezikovne zdrse, naj bo to v zakonskem besedilu ali v navedenih teoretičnih delih oziroma v sodni praksi. Menimo namreč, da nas korektnost pri citiranju ne omejuje do te mere, da bi morali povzeta besedila prepisovati z vsemi napakami in nedoslednostmi vred.

Tako, dragi bralke in bralci, najina »zadnja uredniška« se je iztekla. Zdaj je na vrsti vaša »prva uporabniška«.

dr. Suzana Kraljić in mag. Matej Čujovič